

Cymdeithas Gwenynwyr Cymru

Diogelu plant wrth ymgymryd â hyfforddiant gyda Chymdeithas Wenyna Leol yng Nghymru – Arweiniad Drafft

1. Cyflwyniad

Pan fydd unigolion yn ymgymryd â rolau yn ein cymdeithasau, rydym yn tybio y gallwn ymddiried ynnddynt yn hyderus i ymddwyn yn deg ac yn onest a'u bod yn gwneud hyn er lles eu cymuned a gwenyna'n gyffredinol. Gwaetha'r modd, mae profiad mewn meysydd eraill wedi gorfodi'r llywodraeth ganolog i edrych o'r newydd ar y ddeddfwriaeth a'r arweiniad sy'n gysylltiedig â diogelu plant ac oedolion agored i niwed. Hefyd maent wedi newid y corff sy'n rhoi cymorth ac arweiniad ynghylch y ddeddfwriaeth am ddiogelu plant. Mae cymdeithasau yng Nghymru wedi'i chael hi braidd yn anodd dehongli'r ddeddfwriaeth a'r arweiniad iddi fel y byddai'n berthnasol i'w gweithgareddau nhw. Bwriad y canlynol yw bod yn arweiniad syml i'r gofynion ac unrhyw eithriadau a all fod yn berthnasol.

Deddf Diogelu Grwpiau Hyglwyf 2006 fyddai'r ddeddfwriaeth gyfredol a fyddai'n cwmpasu diogelwch plant ac oedolion agored i niwed, tra byddant yn cael eu hyfforddi gan aelodau cymdeithas wenyna leol. Y Gwasanaeth Datgelu a Gwahardd (Disclosure and Barring Service (DBS)) yw'r corff sy'n rhoi peth o'r arweiniad i'r ddeddfwriaeth ac y byddech yn gofyn am wybodaeth ganddo ynghylch pwy a allai gael ei wahardd rhag "gweithgaredd a reoleiddir" gyda phlant ac o dan ba amgylchiadau.

2. Diffiniadau

- a) Diffinnir plentyn fel rhywun o dan 18 oed.
- b) Byddai "Gweithgaredd a Reoleiddir", yn gryno, fel y byddai'n berthnasol i weithgareddau cymdeithas wenyna, yn cynnwys:
  - i) Gweithgareddau addysgu, hyfforddi, cyfarwyddo, gofalu am blant neu oruchwylio plant neu yrru cerbyd ar gyfer plant yn unig, a hynny heb eu goruchwylio.
  - ii) Gweithio gyda neu ar gyfer ystod gyfyngedig o sefydliadau sydd â chyfle i fod â chysylltiad â phlant, e.e. ysgolion, clybiau ieuencid, cartrefi plant neu eiddo gofal plant.

3. Cymhwyso

Byddai'r rhan fwyaf o'r gweithgareddau sy'n cynnwys ein haelod-gymdeithasau'n cael eu cwmpasu gan Baragraff 2b)i) uchod, ond rydym yn ymwybodol y gall cymdeithasau weithio gydag ysgolion wrth addysgu plant sut mae cadw gwenyn.

O dan amgylchiadau arferol byddai person sy'n ymgymryd â "gweithgareddau a reoleiddir" heb eu goruchwylio gyda phlant wedi bod drwy wiriad Cofnodion Troseddol DBS, a phetai'n methu, byddai hynny'n golygu ei fod ef/ei bod hi'n cael ei wahardd rhag gwneud gweithgaredd o'r fath.

4. Eithriadau

Mae eithriadau sy'n cael eu cymeradwyo i'r uchod, a fyddai'n berthnasol i'r gofynion sydd ar gymdeithasau gwenyna, sy'n cynnwys:

a) Nid yw gweithgaredd yn "weithgaredd a reoleiddir" yn ystyr y Ddeddf os yw'n cael ei wneud gan yr un person unwaith yr wythnos neu lai, neu ar 4 neu lai o ddiwrnodau mewn cyfnod o 30 diwrnod. Felly nid oes gofyniad cyfreithiol ar gymdeithasau gwenyna i ofyn am wiriad DBS ar gyfer eu swyddogion hyfforddi a'u cynorthwywyr sy'n hyfforddi neu'n cyfarwyddo plant, os:

i) Os nad yw'r sesiynau hyfforddi'n cael eu gwneud gan yr un swyddog gyda'r un plant fwy nag unwaith yr wythnos neu ar lai na 4 diwrnod mewn cyfnod o 30 diwrnod **neu**

ii) Bydd rhywun sydd wedi mynd drwy wiriad DBS yn llwyddiannus yn goruchwyllo swyddogion hyfforddi heb eu gwirio **neu**

iii) Mae rhiant pob un o'r plant sy'n cael ei hyfforddi'n bresennol ym mhob sesiwn **neu**

v) Lle gwneir yr hyfforddiant yn ffurfiol ar ran ysgol, dyletswydd yr ysgol yw cymeradwyo'r hyfforddwyr neu ddarparu goruchwyliaeth wedi'i chymeradwyo i'r gweithgaredd a reoleiddir.

5. **Arfer dda**

Plant yw dyfodol gwenyna ac ni ddylem ddefnyddio cymhlethdod deddfwriaeth i'n gwahardd rhag addysgu'r rhai sydd eisiau dysgu'r grefft. Mae'n well dysgu gan yr arbenigwyr yn hytrach nag allan o lyfr ond mewn amgylchedd diogel.

Mae'n anffodus fod angen inni "feddwl am yr hyn na ellir meddwl amdano" heddiw ond er mwyn sicrhau diogelwch pob aelod o'r Gymdeithas yn ogystal â'r plant neu'r oedolion agored i niwed, efallai fod angen inni fynd y tu hwnt i'r gofynion cyfreithiol sylfaenol a datblygu codau ymarfer sy'n addas i'n cymdeithasau ni ein hunain ac i'w gweithgareddau.

Yn ymarferol gall fod angen cael 4 neu ragor o hyfforddwyr / mentoriaid pan fydd plant yn bresennol. Byddai hyn yn galluogi dau i fynd gyda'r plentyn sy'n cael ei anafu neu sy'n ofnus ac i leiafswm o ddau gael eu gadael gyda gweddill y dosbarth.

Fel cymdeithas efallai y byddwch yn dymuno gwneud cais am wiriad cofnod troseddol ar gyfer o leiaf un o'ch swyddogion hyfforddi, a thalu am hyn. Y person hwn wedyn fyddai'n gweithredu fel goruchwylwr er ei bod hi'n bosibl, oherwydd maint y gwaith, y gall y DBS wrthod darparu gwiriad o'r fath petai'r eithriadau a nodwyd yn gymwys.